

דבר חודש בחודשו

בס"ד

מתורתו של הגאון הגדול רבי יואל שורץ שליט"א

עלון 43 – חודש חשון תשפ'

הקשת – מהותה והוראתה ואזהרתה

"עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות..."

והקשת" (אבות פרק ה, ו).

ישנה סתירה ביחס אל הקשת, מצד אחד היא משמשת כאזהרה לנבראים על השחתת דרכם, וחטאיהם כפי שמבואר בפרשת נח. ומאידך מבואר ביחזקאל שהיא מראה דמות כבוד ה'. כמו כן יש להבין את ענין הצבעים שבקשת, ואת הקשת ההפוכה שמופיעה לפעמים, ואת הקשת שתהיה בימי המשיח כמבואר בדברי הזוהר הקדוש. ובמה נתייחדה הקשת שנבראה בערב שבת בין השמשות.

בריאת הקשת בבין השמשות.

עובדת בריאת הקשת בחתימת ימי הבריאה בערב שבת בין השמשות, מלמדת אותנו שיש בה מעין השלמה וחתומה של בריאת האור שהוא הבריאה הראשונה. האור הוא סמל הקשר שבין הבורא לנבראים. [כל אלו שחזרו לתחייה אחר מוות קליני דיווחו על אור הנפלא שיצר עמם קשר והבינו שזו הדרך שהבורא מתקשר עמם] כמו כן הקשת היא סמל להתגלות השכינה בעולם ככתוב (יחזקאל א, כה): "כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' ". ולכן אמרו חז"ל שאין להסתכל בקשת אלא רואים ומברכים את הברכה 'זוכר הברית' הבאה כהודאה – על הברית שכרת ה' עם נח שלא יביא עוד מבול.

הקשת הצבעונית - חשיבות הצבעים ביהדות.

הקשת שבענן, מרהיבה היא ביופיה, ויחזקאל הנביא מכנה את מראות הנבואה, כמראה הקשת בענן. אחד הדברים הבולטים בקשת הוא שילוב הצבעים. נעמוד ונתבונן מעט בחסד ה' המתבטא בצבעים. אדום כתום צהוב ירוק תכלת כחול וסגול, ועוד כל צבע שנראה לעין הוא תוצאה מחלק שנבלע בו וחלק שחוזר וכל צבע הוא לפי מידת אורך הגל שבאור.

[ואולי דבר זה יבאר מעט את המושגים שמובאים בספרי הסוד לשבר את האוון: אור ישר, ואור חוזר, ואור מקיף]. ולכן הצרעת לבנה, כי הצבע הלבן מחזיר את כל האור, והצרעת נועדה לעורר את החוטא לתשובה, בראותו שהאור האלוקי ממנו והלאה. ולהיפך הצבע השחור שבוולע את כל האור ואינו מחזיר, מבאר למה הסת"ם נכתבים בדיו שחור לספוג את מלוא האור האלוקי. וכן התפילין השחורות. ונבדק ונמצא שמי שמניח תפילין על עצמו. מיד 'ההילה' שלו משתנת לצבעים יותר רוחניים.

חושי האדם ובעלי החיים, מקבילים על פי רוב. אך בחוש הראייה נתייחד האדם בהכרתו בצבעים. לשם כך שתל הבורא יתברך בעין האדם [בנוסף לעין הבסיסית הנצרכת לראייה הקיימת אף בבעלי חיים] עוד שבעה מיליון (!! חלקיקים מיוחדים, שעל ידם מבחינה העין בחילוקי הצבעים והגוונים השונים.

אף בתורה ובהלכותיה, ישנה חשיבות בהבחנת הצבעים, וביניהם מן ההלכות החמורות ביותר. נגעים, טהרה, [וכנראה שגם לכן, האישה רואה עוד מאתיים גוונים של צבע אדום שגבר

לא מסוגל להבחין בהם, וגם כמעט שאין נשים עיוורת צבעים], ובגדי כהן גדול בצבעי תכלת וארגמן, חוט הסיקרא, לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח, השחור שבכתיבת הסת"ם, ועוד. מלבד היופי וההדר, הצבעים גם משפיעים על חלקי המוח השונים האדום על החלק הרגשי והכחול על החלק הדמחשבת. וכבר מלידה מציינים זאת: התינוק מקבל בגדי תכלת והתינוקת בגדים בצבע וורוד.

הקשת וצבעיה כסמלים שליליים וחיוביים הקשת בהיותה אות מאת הבורא להזהר מן החטא, מסמלת את שני הדברים כאחד. את החטא, ואת הזהירות מן החטא. [א] הקשת מהווה סמל לברית שכרת ה' עם נח לעבודת הבורא וציווה אותו אחר יציאתו מהתיבה והקרבת הקרבן לקיים שבע מצוות, ויש שביארו שיש קשר מהותי בין שבעת הצבעים לשבע מצוות בני נח. עוד חקרו ומצאו שה"הילה" המקיפה את האדם, שהוכחה גם על ידי המדע, משתנה בשעת קיום מצווה.

[בסנהדרין מובא המעשה על נתן צוציאת שהתגבר על ניסיון קשה ביותר, ומאז היה בוקע ממנו אור שהיה נראה לכל ללא צורך במכשירים מתקדמים].

ב) בזוהר הקודש מובא, שתופיע קשת זוהרת בימות המשיח, קשת זו לא תהיה לאזהרה, אלא לבשר כי האומות כולם קיבלו על עצמן לקיים את שבע המצוות שנצטווה בהן נח.

לעומת זאת, משמשת הקשת את החוטאים בחטא דור המבול כ"דגל", שכביכול מבטאים שאינם חוששים לנהוג בשפלות כזו, מאחר ואינם חוששים מן המבול. ואף שאינם יודעים זאת, מזלם חש בזה.

ובאמת אין הדברים כך אלא הקשת צועקת חזרו בכם, (ולכן בשלשה דורות שעם ישראל היה במדרגה גבוהה לא נראתה הקשת, אצל חזקיה מלך יהודה שאילו לא שגה שלא אמר שירה היה נהיה למשיח. ודורו של רשב"י שאמר על עצמו שיכול לפטור את דורו מן הדין. ודורו של רבי יהושע בן לוי, שזכה להיכנס לגן עדן בחייו).

ג) מה התחדש בקשת מזמן הברית עם נח? לפי הרש"ר הירש (בראשית ט, טו) היה שהקשת שכבר היתה מששת ימי בראשית, תהיה כעת אות לעורר לתשובה, לפי הרמב"ן הקשת שמופנית כלפי מעלה ולא כלפי הארץ היא סמל השלום שזה סמל של אי התקפה, כמו קשת יריה המופנית אל המחזיק בה ולא למול האחר. ויתכן שצורה זו נעשתה מאז, שתמיד תראה הקשת באופן זה. או שאז נוצרה התכונה של התפצלות האור לשבעת נצבעים המרכיבים אותה.

ומבאר הרש"ר הירש, שמטרת הקשת להראות לנו כי רבות ומגוונות הדרכים להתפתחות המין האנושי, אך ה' לא יגזור כליה על האדם אלא יחנכנו לקראת המטרה האלוקית – על יסוד השוני ורבגוניות בני האדם.

והנה זו כל עצמה של הקשת: היא קרן אור אחת מלאה וטהורה השבורה לשבעה גוונים – מן הקרן האדומה הקרובה אל האור, עד הקרן הסגולה הרחוקה מן האור המתמזגת עם האופל, אך כל הגוונים הם אור, והם מצטרפים לקרן לבנה אחת, המאירה במלוא טהרתה, וכך נרמז לנו: כל הרבגוניות של הנפשות החיות, מנפש האדם ה"אדום", החסר מעט מאלוקים,

היה הגרמנים היו האכזרים ביותר כנראה מכל מה שידוע עד כה! (מסופר על היטלר ימ"ש שריחם על עכברים ודאג להאכיל אותם, וגם היה צמחוני). שתי ביאורים בדבר: א. אין אדם יכול לחיות בלא ניצוץ של אמת המחייה את נשמתו, כעין שאמרו אין שקר מתקיים בלא מקצת אמת, וכמו שמצינו במרגלים שרצו שיתקיימו דברי השקר שלהם על הארץ, אמרו תחילה שבחי אמת על הארץ. ורבי יונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש ביאר, מה משמעות הפיוט "צאנך מיד גוזזים" כמו גוזזי הצאן שמיד אחרי הגיזה מאכילים את הצאן שגוזזו במאכל שיסייע להצמיח את הצמר, ואין כוונתם אלא לחזור ולגוזז שוב. כך יש אנשים שכל השנה אינם זהירים במצוות, וביום כיפור עושים דברים שאפילו אנשים טובים מהם לא עושים, וזה קורה דווקא משום שריקנותם דוחפת אותם להתמלא ברוחניות ביום זה ועל סמך זה הם עושים במשך השנה דברים שאין לעשותם. וזה גם כעין הסבר הרמב"ן לאיסור הבאת מחיר כלב *לקרבן, שאדם שמחזיק ברשותו כלבים מצפוניו מייסר אותו שהם עלולים להזיק, והוא רוצה לכפר על כך על ידי שמחליפים אותו בשה ומביאים קרבן, במקום לחזור בתשובה, וזה נועד להשקית את המצפון.

לכן הכופר שאין לו את החלק של בין אדם למקום הוא מחפש נקודה של אמת – להטיב עם הבריות, יש שעוסקים באמת במפעלי חסד כלפי בני אדם, אחרים בדרגה נמוכה יותר עוסקים בהגנת בעלי חיים וצערם. או בשמירת איכות הסביבה.

ישנה גם נקודה הפוכה, כאשר אדם ניזון מרוחניות כל שהיא, כמו חבר באגודת צער בעלי חיים, או בחברה להגנת הטבע. וכעין שפירש אדם גדול, מדוע הותר לנו והדורות אחריו לאכול בשר, שאילו הדבר היה אסור היו בני אדם מעניקים את הרחמנות המוטבעת בנפשם לבעלי החיים שאיתם אין להם תחרות ואת כל האכזריות שלהם היו מפנים כלפי בני אדם. כל האמור הוא רקע להבנת הנבזות של אותן נשים, שכאילו דואגות לכבוד הנשים ולכן אם באירוע חרדי שלא מזמינים זמרת, או לא יושבים מעורב, אחת דתו להיסגר ולהתבטל וכמו שעשו בחיפה ורק בעפולה לא הצליחו כי השופט הערבי שעדיין לא איבד צלם האנוש התיר למופע להתקיים.

אף שלא מובן היכן הפגיעה בנשים אם הן רוצות לשבת בנפרד כמו שהיה בחיפה או לבוא למופע שרק גבר שר בו, למרות שהמופע ממומן בכסף פרטי, והן פגעו קשה ברב פירר, ובכל האנשים שרצו לעזור לחולים, וודאי שהרבה חולים יזקו בגלל ביטול הערב כי יחסרו להם האמצעים שיכלו להיות אילו המופע היה קיים. והתפרסם שאגודת הנשים אמרו שאף שהחולים יפסידו יותר חשוב להן הנצחון שלהן. וזה ממש דומה לחברים באגודת נגד צער בעלי חיים, שמוכנים לפגוע קשה ביותר במי שפוגע בבעלי חיים, וחי אדם בעיניהם לפעמים שווים פחות מבעלי חיים, מתנהגים באכזריות רבה באלו הפוגעים בבעלי חיים, אפילו במי שרק קשור לפגיעה בבעלי חיים כמו לובשי בגדי פרווה מהחי.

לצערנו, קורה גם להיפך, שישנם כאלו שזהירים בבין אדם למקום, אך נשמתם מסתפקת בזה וממעטים בבין אדם לחבירו.

שנאת עם הארץ לתלמיד חכם

גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם, יותר משנאה ששונאין אומות העולם את ישראל, ונשותיהן יותר מהן. (פסחים מט, ב)

ועד לנפש הכהה של התולעת הרומשת – כולן נפש חיה בכל בשר. ומעל לכל: ריבוי הגוונים של נפש האדם, מן האדם הרוחני המאיר באור הרוח ועד האדם המגושם שאור ה' בו מעומעם – כולם מחוברים אל החיים, וה' פורש עליהם את סוכת שלומו, בכולם שבירת קרן אור של רוח ה' - וגם כהי הרוח הרחוקים מן האור – בני האור המה... .

לפי זה יתכן שזהו ההסבר מדוע כשיש קשת כפולה, בקשת השנייה סדר הצבעים הוא הפוך, שזה מראה שאם הקשת עוררה לתשובה, הסגול שהיה סמל לריחוק הופך לסמל קורבה אל ה', כאמור (ברכות לד, ב): "במקום שבעלי תשובה עומדים **אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד**".

ויתכן שהחוטאים השפלים, מרגישים באור הסגול הקרוב לחושך כדברי הרב הירש שלמרות חטאיהם יש להם זכות קיום, ולא כמו שהיה בדור המבול שהעולם חרב בגלל החטאים האלה.

הקשת מזהירה – הילחמו בחוטאים

כדברי הספורנו שהקשת היא "אות לצדיקי הדור [להודיע] להם שדורם חייב, ויתפלו ויזכירו וילמדו את העם דעה" ולכן סובבה ההשגחה את הבחירה שלהם בקשת לומר לנו שאל לנו לעמוד מן הצד אלא חובה מיוחדת מוטלת עלינו למחות לשכנע אותם לשוב מחטאם המביא מבול, וללמדם שרק בגלל שבועת ה' אין מבול, אבל בעולם הבא ייענשו בכל חומרת הדין. על כן מה שכיום לא נלחמים מכל סיבה שהיא נגד חטאים שמביאים מבול לעולם, הוא טעות, כמו שכתב בעל אור החיים שלכן נכתב בתורה פעמיים עונש על עבירות אלו, כי אם אין מוחים נגד החוטאים אז חלילה נענשים כמותם, וצבעי הקשת שאנו רואים, הם כצועקים לנו: מחו והלחמו נגד המבול שעלול לבוא חלילה! כי אף שהקב"ה הבטיח שלא יבוא מבול, כבר אמרו חז"ל (סוטה יא) שהכוונה רק שכל העולם לא ישחת, אבל מבול על אומה אחת או מקום אחד שייך, כמו שראינו בצונאמי שהיה בתיאלנד בעיר באלי ובארה"ב בניו הארלס שבארצות הברית שהם מקומות של חטא.

על הצביעות והנבזות שגרמו את ביטול אירוע ההתרמה החשוב של הרב אלימלך פירר

הלוחות שניתנו בסיני היו מופצלים לשניים, כי לוח אחד מסמל את התפקיד של בן אדם למקום והשני את בן אדם לחברו. ובאמת הם דבר אחד, וכדברי חז"ל ש'לחת כתיבי חסר, ללמד שהם אחד. ואולי לכן האמן מיכאל אנגילו זכה שציורו (שצייר את משה רבינו עם לוחות הברית כשסופם העליון הוא חצי עיגול) חדר אף לכלל ישראל, וכך נהגו לעשות במשך שנים רבות על גבי ארונות הקודש, (וזה מלבד ברכת נח יפת אלוקים וישכון באהלי שם), כי הציור שלו מורה על העניין הזה, החצי התחתון – המרובע - מורה על האחדות שזה נראה כאחד, והחצי העליון שני חצאי עיגול להדגיש את השניים. ואף שהלוחות היו בודאי מרובעים לגמרי (ראה בב"ב יד, א) אבל הלימוד הזה הוא כל כך חשוב עד שההשגחה העליונה אפשרה לטעות זו לחזור לכל מקום וכמעט בכל בית כנסת עושים כך. וילדי החיידרים והגנים חונכו על ברכי ציור זה. הגר"א בפירושו לספר משלי כתב: "רוב מינים טובים בטבע! וכמה הסברים נאמרו בזה, ונראה לבאר על פי הפסוק (הושע יג ב): "וְיִבְזֶה אֶדְוִי אֶדְוִי אֶדְוִי וְשִׁקוֹן" וכמו שאחד מבעלי המוסר שנכח בגרמניה קודם השואה וראה את החיבה שהגרמנים נתנו לכלבים, וניבא שהם יהרגו בני אדם, וכך אכן

את כל המקרה טוב יותר. כאמור לעניין ברכת שעשה לי נס במקום הזה, ואם נעשה לו נס בשני מקומות שונים בבואו למקום אחד הוא צריך להזכיר בברכה גם את המקום השני למרות שאינו סמוך לו. וכן בהגדה של פסח מוזכרים ניסים אחרים שגם הם קרו בפסח. צריך לזכור כי ניסים אלו קרו במלחמת המפרץ ואז אמרו חיילי ארצות הברית שהגיעו לארץ להביא את טילי הפטריוט, כדאי היה לבוא לראות את ניסים בעיניים. כך גם היה במלחמת לבנון השנייה שרוב הטילים נפלו במקום פתוח למרות שאיזור חיפה מיושב בצפיפות.

אמונה: נְתַתָּה לִירְאִיךָ נֵס לְהַתְנוֹסֵס בְּפָנָי קִשְׁטֵי סִלָּה (תהלים ס' ו')

הכתוב מבאר שאחר הצרות הניסים מרוממים את יראי ה' שרואים את אמתות הבטחת ה' לעם ישראל, וכך היה אחרי מלחמת המפרץ בגלל הצרות והניסים שהיו רבים חזרו בתשובה, אחר הסכם אוסלו והפיגועים היה סקר שרבים התחזקו וחזרו בתשובה, וזה חסד מיוחד מה' שנוכל להתקרב אליו על ידי זה. הכרת הטוב: הכרת טובות ה' היא יסוד עבודת ה'. לכן מתחילים את היום בהודאה – 'מודה אני לפניך'. וחז"ל אומרים שמי שלא כרע במודים לאחר מיתתו שדרו נהפך לנחש, כי הכריעה היא התבטלות לה' בגלל רוב הטובות שמעניק לכל אחד ואחד. ושם בברכה הזאת אנו גם מודים: 'על ניסוך ונפלאותיך שבכל עת ערב ובקר וצהריים' - כעת היו ניסים במשך כל הזמן, יותר מארבע מאות ממישים טילים בלי נפגעים בנפש, וגם ברכוש הנזק היה יחסית מעט, 60% נפלו בשטח פתוח ו90% כיפת ברזל יירטה. (יש לשים לב, שהמילים 'כיפת ברזל' הן בגימטריה השווה לגימטריה של המילים 'וניסים ונפלאות' וכן של המילים 'במדת הרחמים').

את ההחלטה להשקיע בכיפת ברזל החליט עמיר פרץ שהיה אז שר הבטחון, ויש לראות בזה את השגחת ה', אף שהוא היה אז בלי הבנה צבאית בכלל, עם זאת הוא עמד על כך שישקיעו בזה, מול כל המערכת הצבאית שהתנגדה לזה, כי לא האמינה בתועלת שתביא. וזה כמו המליצה על פי הכתוב (תהלים קמו

ג): " אֵל תִּבְטְחוּ בַדְרִיבִים בְּכֵן אֲדָם שֵׁאִין לוֹ תְשׁוּעָה " - שאינו בעל יכולת- "תשועה". דווקא דרכו באה התשועה וזאת כדי שיכירו שזה מעשה ה'.

וחסד ה' הזה הוא בהסתר, כמו רוב הניסים שבאים בהסתר, וזה בכדי שתשאר הבחירה לבני אדם, ולא יהיו מוכרחים לקיים מחמת שרואים את הניסים, כמו שמבאר ספר החינוך שזו הסיבה שבקריעת ים סוף הייתה רוח קדים עזה כל הלילה שהרוצה לטעות שזה היה בסיבה טבעית - יטעה, כדי שהבחירה תישאר חופשית, ובזה ביאר גם את סיבת האיסור לכבות את הגחלת מעל המזבח, שבכך הוא ממעט את הסתרת הנס שהאש שעל המזבח לא כבה.

חשיבות המידה של נשיאה בעול – ובפרט עם תושבי הדרום¹ אנו מוצאים במקומות רבים בדברי חז"ל את החשיבות הרבה לנשיאה בעול עם אחרים, כמו יוסף שהוליד דווקא לפני שנות הרעב ולא בשנות הרעב.

גדולי ישראל הצטיינו במיוחד במידה זו, מסופר שהחפץ חיים לא ישן במיטה בזמן מלחמת העולם שנישאה בעול של החיילים היהודים שבחזית, אני זוכר פעמים רבות שמורי ורבי הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל זצ"ל היה צם כשסיפרו על מצבו

הרי"ף מבאר שעם הארץ שמדובר כאן הוא מי שעובר עבירות חמורות, היינו שעובר דברים חמורים, כגון שהוא רודף לפגוע בזולת במידה שמותר להציל בחייו של הרודף. סיבת השנאה היא כפולה: א. ייסורי המצפון שהתלמיד חכם גורם לו, שהוא רואה שאפשר להיות אחרת וזה גורם לו ייסורי מצפון שהוא לא כך, וכמו שהצורך הנאצי ימ"ש אמר שהיהודים הטילו מום ברוח האנושות שגרמו לאנשים ייסורי מצפון.

ב. קנאה: חז"ל פירשו את השם 'סיני' מלשון שנאה, יש מפרשים שהכוונה שהקב"ה שונא - מקפיד על האומות שלא קיבלו את התורה כמו ישראל, והרמב"ם פירש שנאת האומות לישראל משום שזכו למעלתם בגלל שקיבלו את התורה שמקנאים בישראל, וכן הדבר בשנאת עם הארץ כזה לתלמיד חכם.

הקללה שהופכת לברכה.

אותן נשים אומללות שגרמו נזק לארגון 'עזרא ומרפא' בגלל השגעון שלהם כאילו בכך יוסיפו כבוד לנשים, גרמו את ההיפך, הן ביזו עצמן, ובדיעבד גרמו טובה לארגון. משום שהדבר גרם לפרסום הדברים הנפלאים שעושה הרב פירר, באופן ששום פרסום אחר לא היה עושה, וסביר שגם החשיפה הזאת תביא יותר תרומות ממה שהיה נאסף בערב התרמה רגיל. זה דומה למה שקרה בשנה שעברה שאשה אקדמאית התקיפה בגסות אדם שהניח תפילין לנוסעים בשדה התעופה בלוד, חילוני שראה זאת צילם את התנהגותה הנבזית ופרסם ברשתות, וכל העולם צפה בבושתה עד שזה גרם לה נזק באחת המכללות בארצות הברית שרצתה לעבוד שם. כך גם קרה לאותו שופט בדימוס שפגע באשה בעלת תשובה שהנחתה טקס ביום העצמאות, ונתקיים בו מידה כנגד מידה, ויותר מכך, בדרך כלל אלו שפגעו בהם כמה פעמים הרוויחו והמבזים התבזו הרבה יותר ממה שהם ביזו, ולא מצד המבזה עשו זאת אלא אפילו מחבריו של המבזה שהרגישו בחומרת מעשהו של המבזה.

על המאורעות האחרונים בעזה.

הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו, הודו לו שירו לו, שיחו בכל נפלאותיו.

זכר עשה לנפלאותיו: טבע האדם שבעת הנס מתרגש, אך כעבור הנס מיד שוכח, כמו שמשא רבינו לא סיפר לעם ישראל כבר ביום ראשון על הנס שיהיה ביום ששי שתרד מנת מן כפולה בגלל שבת. וכמו שכתוב שאין בית דין דנין דיני נפשות ביום ששי כיון שצריך להשהות את הדין למחרת, ואם ישאירו את ההכרעה ליום ראשון, יש חשש שכבר ישכח את סברותיו שעל פיהם קבע את דעתו בפסיקה הזו, אף שהדברים כתובים, כי לא יהיה לו את ההרגשה שהייתה לו אז, לכן צריך לעשות תיכף זכר לנסים כדי שלא ישכחו אותם.

מעשה שהיה: אחר גמר מלחמת המפרץ הלכתי להדפיס ספר שחברתי על המלחמה, ובקשתי לזרז את ההדפסה טרם ישכחו מהמלחמה, שאל המדפיס על איזו מלחמה אתה מדבר?!... וזה לא היה זמן רב לאחר מכן...

מי חכם וישמור אלה ויתבוננו חסדי ה' - לכאורה היה צריך לומר את הדברים בסדר הפוך, שהרי תחילה מתבוננים, ולאחר מכן שומרים בזכרון? נראה שזה ללמדנו, שמי מתבונן? רק מי שזוכר ושומר בזכרונו את הדברים, וכעין הכתוב: זכור ימות עולם - אז - בינו שנות דור ודור.

וכן מקשר את הנס הנוכחי לאחרים והדברים מסייעים להבין

הקשה של אדם. הרב שך לא אכל בשר בזמן מלחמה, להשתתף בצער. וכמו שנאמר (תהלים לה יג) **וְאֲנִי בְּזוֹלוֹתַי לְבוֹשֵׁי יֶשֶׁק עֲנִייתִי בַצֹּמֶם וְנִפְשֵׁי וְהִתְפַּלְתִּי עַל זִיקַי תְּשׁוּבָה**, וחז"ל דרשו שאם יש תלמיד חכם שחולה צריך שאדם גם כן יחלה עצמו עליו, גם כשיש חתן או ברית מילה וכדו' אין אומרים תחנון כי זה זמן שמחה, אף שרוב הציבור כלל לא מכירים אותו, כי כך צריך להיות שעם ישראל משתתף ונושא בעול עם השני. לפי הסבא מקעלם עיקר האבלות בפטירת קרוב, להיות נושא בעול עם הנפטר, שעובר דינים ועונשים עד שמגיע למקומו. לפי הסבא מה שדוד המלך רצה במלכות, משום שעל ידי זה יוכל לישא בעול עם כלל ישראל, בבית המקדש האבילים והמנודים הלכו באופן שיעורר את הנמצאים לנחם את האבילים, ולעורר את המנודים לתקן את הנחוץ להם לתקן (מסכת מידות ב, ב). על האדם להיות נושא בעול עם כל יהודי, בפרט שיש חלילה צרה חלילה, ואפילו ליחידים, כי צרת היחיד בעם ישראל הוא צרת הכלל, שכולנו כגוף אחד, ככתוב שה פזורה ישראל, כי השה מכים אותו באבר אחד וכל גופו רותת. הירושלמי מבאר את איסור לא תקום ולא תטור, כמו שאם אדם פגע ביד ימין ביד שמאל, שודאי שלא יכה ביד שמאל את יד ימין על שהכתה אותה, כי הכל גוף אחד, כך כל יהודי הוא כאבר באומה. כמו כן עם ישראל מכונים אדם ולא אומות העולם, ופירש רבי מאיר שפירא מלובלין כך: באומות העולם היחיד נקרא 'איש' וברבים 'אנשים', אבל עם ישראל קרויים 'אדם', ולמילה אדם, אין לה ריבוי לומר 'אדמים', כי היהודי בין בהיותו לבדו ובין בהיותו חלק מהציבור הוא אדם אחד כי כאמור עם ישראל כולו הם כגוף אחד.

בעת צרה יש ענין מיוחד של אחדות, משום הכתוב (הושע ד יז): **וְזוֹבוֹר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנְזוּ לֹאִי וְלֹהֶפֶךְ – (הושע י, ב) "וְזוֹלְקָ לְכַבֵּם עֲתֵה יִאֲשֹׁמוּ"**. כשישראל מאוחדים אפילו אם יש ביניהם חוטאים הם ניצולים, כי בכח הציבור הטוב שבהם גובר על הרעים, וכמו שהחלבנה היא חלק מסממני הקטורת, ולמדו מזה חז"ל, (כריתות ו'): **"כל תענית שאין בה ממושעי ישראל אינה תענית"** המילה ציבור היא נוטריקון צדיקים ביינונים ורישעים. ולכן יש להזהר כעת להיות מאוחדים יותר, ושלא לקטרג חלילה, ולהזהר יותר מלשון הרע. וכאשר יהודי בצער גם השכינה כביכול בצער עמו, והרי עלינו להצטער בצער השכינה. והקב"ה מרחם על הבריות כולם, וכל שכן על עמו ישראל שנקראו בנים למקום.

תפילה: חייבים להתפלל על יהודים הנמצאים בצרה, הן לכוון יותר בתוך התפילה הקבועה, בקטעים הנוגעים להצלה ורפואה וכדומה, והן להוסיף תפילות ותהלים במיוחד את הפרקים הקשורים להצלת הנתונים בסכנה. במיוחד חייבים בזה בני תורה שהם מקיימים את העולם בתורתם תפילתם יותר נשמעת. במלחמת מדיין יחד עם אלף למטה הלוחמים היו גם אלף מכל שבט מתפללים. ויעקב אבינו כשאמר ליוסף על נתינת שכס לו, **"וְאֲנִי נָתַתִּי לְךָ יְשָׁכָם אֲזוּד עַל אֲזִיקֶיךָ אֲשֶׁר לְקַוֹתִי מִיַּד הָאֲמֹרִי בְּזֹרְבֵי וּבְקִשְׁתִּי"** (בראשית מח כב) שר ותרגם אונקלוס 'בצלותי ובעותי', שהכח של החרב והקשת בהם הוא ניצח את אויביו היה רק מכח תפילתו ובקשתו. במלחמת סיני אמר מורי ורבי המשגיח רבי גדליה אייזמן זצ"ל בשיבת קול תורה את הכתוב: (בראשית יב ו) **"וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עֵדֶן מְקוֹם יֶשָׁכָם**. וביאר כך, שהלוחמים ברכב ובסוסים נגד האויב, זקוקים לתפילת בני התורה המזכירים את שם ה' בתפילתם, וכך ינצחו אלה הלוחמים ברכב ובסוסים את האויב.

כתוב (בראשית יב ו) **"וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עֵדֶן מְקוֹם יֶשָׁכָם"**, וביארו חז"ל שזה היה בשביל להתפלל על יעקב ובניו במעשה שכס, ולמדו מזה: לעולם יקדים אדם תפילה לצרה. אם כן גם כאשר איננו בפועל במצב של צרה מאויבנו, עלינו להקדים תפילה שלא יהיה חלילה מצב של צרה.

עשיית חסד: עזרה כספית לנפגעים, עידוד נפשי, ועשיית חסד בכלל, גם לאלו שאינם בכלל הסכנה, שזה דבר שמעורר עלינו רחמי שמים, וכמו שנאמר במדרש, כשבני אדם עושים חסד זה עם זה, אומר הקב"ה: מה אלו שצריכים בעצמם לחסד ועושים חסד, אני שנקראתי רב חסד על אחת כמה וכמה שעלי לעשות חסד.

"וְשִׁמְרֵתֶם מֵאֵד לְנַפְשֵׁיכֶם" (דברים ל טו): המתכוון בעת חירום לנסוע הביתה לשבת למנוחה, לא בשביל מטרה לעודד את בני המשפחה, צריך עיון ושאלת רב. ראוי לעורר, שבגלל שזכינו ויש כל כך הרבה ניסים, כבר מתרגלים לניסים, ולא מרגישים בסכנה, וכבר היו מקרים שאנשים לא נזהרו ונפגעו רח"ל, לכן חיוב גמור להזהר בהוראות פיקוד העורף בלא הוראת היתר לעבור עליהם.

התבוננות לתיקון המעשים מהמאורעות האחרונים מלבד ההודאה והכרת הטובה על חסדי ה' יש לשים לב גם להתעורר ולתקן את מעשינו שגרמו את הסכנה בה היינו שרויים. הנה כעת הממשלה מתירה חילול שבת באופן המוני, וודאי שדברים מעין אלו גורמים שמידת הדין מתוחה עלינו רח"ל, שם המבצע האחרון בעזה היה 'חגורה שחורה' שהוא בגימטריא 741 – גימטריא 'אשמתי' באשמת העונות שגרמו לזה. ועם הכולל יוצא: 'בטל שבת'!

על הנסיון לעשות ממשלת אחדות עם הערבים

קעת שרוצים להקים ממשלה יחד עם הערבים, עלינו להתבונן ולשים לב, כי סכנה גדולה בדבר, הסכסוך אוסלו המר והנמהר היה עם רוצחים מחוץ לארץ ישראל, וקעת מעוניינים לעשות הסכסוך עם רוצחים מתוככי ארץ ישראל, וזה דבר חמור מאוד. (יש לשים לב, הסכסוך אוסלו היה בכ"ד אלול, והבחירות שגרמו לתהליך הזה היו ב"ז אלול, בחז"ל מובא שמי"ז אלול עד כ"ד אלול היה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן כהכנה לבריאת העולם, וזה מעורר למחשבה שיש כאן חלק מתהליך הסטורי לקראת הגאולה).

הרשב"ם (כב, א) מבאר את הפסוק 'ויהי אחר הדברים האלה והאלוקים ניסה את אברהם', אחר הברית שכרת עם אבימלך, שהעקידה היתה כעונש לאברהם אבינו על כך שכרת ברית עם אבימלך ונינו ונכדו, ונתן לו שבע כבשות, וכותב: "יחרה אפו של הקב"ה על זאת שהרי ארץ פלשתים בכלל גבול ישראל והקב"ה ציוה עליהם לא תחיה כל נשמה וגם ביהושע מטילין על ערי חמשת סרני פלשתים גורל, לכן והאלהים נסה את אברהם קינתו וציערו" ראה שם עוד.

ובזוהר הקדוש כתוב שלעתיד לבוא יחזרו הפלשתים אל ארץ ישראל, וכאן מנסים לעשות ברית עם הערבים, ומענין הדבר שבפרשת וירא בה נזכרה הברית שכרת אברהם עם אבימלך בבאר שבע, נפלו טילים בבאר שבע!

ורצח רבין שגרם את אוסלו רמוז בפסוקים 'ולפיד אש אשר עבר בין הבתרים' – אם חותכים את האותיות האלו יוצא: "אש אש רע ברבין", וגם לפיד נרמז כאן שעושה כמעשה רבין שרוצה ללכת עם הערבים.

ספרי רבנו על המדף: **"בן תורה וישיבה"**

ולתגובות: אש"ל – איגוד שומעי לקחו של רבינו

eeguds@gmail.com